

۱ پیامبران و اولیای الهی دربارهٔ هویت، چه نظری داده‌اند؟

۲ نظریات متفاوت دربارهٔ هویت، نشانهٔ چیست؟

۳ ما دربارهٔ بخش‌هایی از ویژگی هویت خود، که دربارهٔ آن آگاهی نداریم، چه می‌کنیم؟

۴ کودکان در مورد خطاهای خود و دیگران چگونه داوری می‌کنند؟

۵ در جهان معنوی اسلام با طبیعت چگونه برخورد می‌شود؟

۶ هویت اجتماعی هر فرد، درون و براساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد.

۷ این جمله: «برای هرکاری که نیت و ارادهٔ آدمی در انجام آن قوی باشد، بدن دچار ضعف و ناتوانی نمی‌شود.» از کیست و در رابطه با کدام بُعد هویت بیان شده است؟

۸ نمودار رابطهٔ جهان طبیعی و جهان اجتماعی و جهان نفسانی در رابطه با هویت را رسم کنید.

۹ برای ارتباط جهان طبیعی با جهان اجتماعی دو مثال بزنید.

۱۰ برای ارتباط جهان طبیعی با جهان نفسانی، دو مثال بزنید.

۱۱ سه بُعد جسمانی، نفسانی و اجتماعی هویت، چه ارتباطی با یکدیگر دارند؟

۱۲ سه بُعد متمایز هویت انسان را نام ببرید.

۱۳ هویت فردی به چند بخش تقسیم می‌شود؟

۱۴ آیا هویت ما صرفاً اجتماعی است؟

۱۵ آیا ویژگی‌های هویتی انسان تغییر می‌کند؟

۱۶ یک نمونه ویژگی هویتی مثال بزنید که ما در به دست آوردن آن‌ها نقشی نداریم، اما می‌توانیم آن را تغییر دهیم.

۱۷ آیا هویت‌مان را خودمان می‌سازیم؟

۱۸ ویژگی‌های «هویت» در چند دسته تقسیم می‌شوند؟

۱۹ چه چیزی «هویت» فرد را تشکیل می‌دهد؟

مفاهیم اساسی	خلاصه کنید
خودآگاهی،	- هویت اجتماعی هر فرد درون جهان اجتماعی و براساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد.

۲۰

۲۱ دین و پیامبران الهی، فیلسوفان، روان‌شناسان، انسان‌شناسان و جامعه‌شناسان درباره‌ی غفلت و فراموشی انسان‌ها از هویت واقعی خود، نظریات متنوعی دارند. با راهنمایی دبیر خود درباره‌ی این نظریات گفت‌وگو کنید.

۲۲ با کمک دبیر خود، اخلاق ورزشکاران جهان اسلام (اخلاق پهلوانی) را با اخلاق ورزشی جهان جدید (اخلاق قهرمانی) مقایسه کنید و تناسب این دو نوع اخلاق را با ارزش‌های کلان اجتماعی بیان کنید.
در ایران امروز ما، این دو نوع نظام اخلاقی چه جلوه‌هایی دارند؟

۲۳ با توجه به مباحث گفته شده درباره‌ی تعامل و تناسب ابعاد مختلف هویت فردی و اجتماعی، پدیده‌ها و رخدادهای زیر را تشریح کنید:

- وقوع جنبش‌های زیست‌محیطی در کشورهای غربی و تصویب قوانین سخت‌گیرانه در دفاع از محیط زیست در این کشورها، پدیدآوردن تکنولوژی‌های سبز و صدور کارخانجات و صنایع سنگین این کشورها به سایر جوامع
- رواج شدید عمل زیبایی در ایران؛ آیا تمامی عمل‌های زیبایی برخلاف ارزش‌ها و هنجارهای دینی جامعه ایران است؟ آیا برخی از این عمل‌های زیبایی در راستای ارزش‌ها و هنجارهای جهان دنیوی متجدد انجام نمی‌شوند؟
- وجود افراد متخلق به اخلاق الهی همانند تقوا، توکل، رضای الهی و ... در کشورهای غربی
- رواج ارزش‌های دنیوی از قبیل فردگرایی، تجمل‌گرایی، مال‌اندوزی و ... در کشورهای اسلامی
- آسیب‌ها و مسائل زیست‌محیطی تولید شده به وسیله مردم و سازمان‌های عمومی و دولتی در ایران
- خروج آمریکا از پیمان پاریس (کاستن از انتشار گازهای گلخانه‌ای)
- حمایت مردم و دولت ایران از مظلومان جهان
- حمایت همه‌جانبه دولت‌های غربی و برخی از دولت‌های اسلامی از رژیم اشغالگر قدس

اگر بخواهید در یک وب‌نوشت، خود را معرفی کنید، چه می‌نویسید؟

«من بچه‌ی شاه عبدالعظیم هستم و در خانه‌ای به دنیا آمده و بزرگ شده‌ام که در هر سوراخش که سر می‌کردی، به یک خانواده دیگر نیز برمی‌خوردی. این‌جانب اکنون چهل و شش سال تمام دارم. در سال ۱۳۳۶ شمسی در کلاس ششم ابتدایی مشغول درس خواندن بودم. در آن سال، انگلیس و فرانسه به کمک اسرائیل شتافتند و به مصر حمله کردند. بنده هم به عنوان یک پسر بچه‌ی ۱۳-۱۲ ساله، تحت تأثیر تبلیغات آن روز کشورهای عربی یک روز روی تخته سیاه نوشتم: «خلیج عقبه از آن ملت عرب است». وقتی زنگ کلاس را زدند و همه سر جایمان نشستیم اتفاقاً آقای مدیرمان آمد تا سری به کلاس ما بزند. وقتی این جمله را روی تخته سیاه دید، پرسید: «این‌را که نوشته‌؟» صدا از کسی درنیامد. من هم ساکت اما با حالتی پریشان سر جایم نشسته بودم. ناگهان یکی از بچه‌ها بلند شد و گفت: «آقا اجازه؟ این جمله را فلانی نوشته.» آقای مدیر هم کُلی سروصدا کرد و خلاصه این‌که: «چرا وارد معقولات شدی؟» و در آخر گفت: «بیا دم دفتر تا پرونده‌ات را بزنم زیر بغلت و بفرستمت خانه». البته وساطت یکی از معلمان، کار را درست کرد و من فهمیدم که نباید وارد معقولاتشدم. من از یک راه طی شده با شما حرف می‌زنم. خوشبختانه زندگی مرا به راهی کشانده است که ناچار شده‌ام رودرپایستی را نخست با خودم و سپس با دیگران کنار بگذارم و عمیقاً بپذیرم که «تضاهر به دانایی» هرگز جایگزین «دانایی» نمی‌شود و حتی از این بالاتر، دانایی نیز با «تحصیل فلسفه» به دست نمی‌آید. باید در جست‌وجوی حقیقت بود و این متاعی است که هرکس به راستی طالبش باشد، آن‌را خواهد یافت و نزد خویش نیز خواهد یافت. دارای فوق‌لیسانس معماری از دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران هستم. اما کاری را که اکنون انجام می‌دهم، نباید با تحصیلاتم مربوط دانست. حقیر هر چه آموخته‌ام، از خارج دانشگاه است. بنده با یقین کامل می‌گویم که تخصص حقیقی در سایه‌ی تعهد اسلامی به دست می‌آید و لاغیر. قبل از انقلاب، فیلم نمی‌ساخته‌ام. اگر چه با سینما آشنایی داشتم. اشتغال اساسی حقیر قبل از انقلاب در ادبیات بوده است. اگر چه چیزی به چاپ نرسانده‌ام. با شروع انقلاب تصمیم گرفتم که دیگر چیزی که «حدیث نفس» باشد، ننویسم و دیگر از خودم سخنی به میان نیاوردم «تو خود حجاب خودی حافظ از میان برخیز». سعی کردم که خودم را از میان بردارم تا هرچه هست خدا باشد و خدا را شکر بر این تصمیم وفادار مانده‌ام. البته آن‌چه انسان می‌نویسد، همیشه تراوشات درونی خود اوست. همه‌ی هنرها این‌چنین‌اند. کسی هم که فیلم می‌سازد، اثر تراوشات درونی خود اوست، اما اگر انسان خود را در خدا فانی کند، آن‌گاه این خداست که در آثار ما جلوه‌گر می‌شود. حقیر این‌چنین ادعایی ندارم، اما سعی‌ام بر این بوده است.

با شروع کار جهادسازندگی در سال ۵۸ به روستاها رفتیم که برای خدا بیل بزنیم. بعدها ضرورت‌های موجود، رفته رفته ما را به فیلم‌سازی برای جهاد سازندگی کشاند. در سال ۵۹ به تلویزیون آمدم و در گروه جهادسازندگی سازمان، مشغول به کار شدیم. حقیر هیچ کاری را مستقلاً انجام نداده‌ام که بتوانم نام ببرم. در همه‌ی فیلم‌هایی که در گروه جهاد سازندگی ساخته شده است، سهم کوچکی نیز - اگر خدا قبول کند - به این حقیر می‌رسد و اگر خدا قبول نکند که هیچ. به هر تقدیر، من فعالیت تجاری نداشته‌ام. معمار (آرشی‌تکت) هستم. از سال ۵۸ و ۵۹ تاکنون بیش از یک‌صد فیلم ساخته‌ام. یک ترم نیز در دانشکده‌ی سینما تدریس کرده‌ام که از ادامه‌ی تدریس در دانشگاه صرف‌نظر کردم».

(سید مرتضی آوینی)

۲۵ هویت اجتماعی انسان چگونه شکل می‌گیرد؟

۲۶ جهان متجدد با چه نوع هویت اخلاقی و روانی ارزش‌های معنوی واله‌ی سازگار نیست؟

۲۷ جهان متجدد چه نوع هویت اخلاقی و روانی را ترویج می‌کند؟

۲۸ تعامل با طبیعت را از منظر جهان‌دنیوی متجدد و جهان معنوی اسلام مقایسه کنید.

۲۹ ابعاد متمایز هویت انسان را نام ببرید.

- ۱ پیامبران و اولیای الهی نیز از دیرباز درباره ابعاد الهی و فطری هویت فردی و اجتماعی انسان و همچنین درباره غفلت و فراموشی انسان‌ها از خویشتن، سخن گفته‌اند.
- ۲ تردیدی نیست که گاه، در شناخت ویژگی‌های هویتی خود و دیگران، دچار خطا و اشتباه می‌شویم. وجود نظریات متفاوت درباره هویت، نشانه این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.
- ۳ گاهی ما درباره ویژگی‌هایی از خود که به آن واقف نیستیم، تأمل می‌کنیم و درباره آن‌ها می‌اندیشیم. گاهی برای شناخت خود، از دیگران کمک می‌گیریم، از والدین و دوستان. نزد مشاوران، روان‌شناسان و روان‌کاوان می‌رویم و از آن‌ها مشاوره می‌گیریم.
- ۴ کودکان خطاهای خود را موجه‌تر از خطاهای دیگران می‌دانند. خطاهای دیگران را عمدی و شایسته مجازات و خطاهای خود را غیرعمدی و بیشتر ناشی از شرایط و تحریک‌کننده‌های محیطی می‌دانند.
- ۵ در جهان معنوی اسلام، طبیعت به عنوان موجودی زنده، آیت و نشانه خداوند محسوب می‌شود. انسان در طبیعت، خلیفه خداوند است و خلیفه خداوند براساس خواست الهی وظیفه عمران و آبادانی آن را برعهده دارد، یعنی انسان حق ندارد تصرفاتی را که مخالف اراده حکیمانه الهی است، در جهان طبیعت و بدن خود انجام دهد.
- ۶ جهان اجتماعی
- ۷ از امام جعفر صادق (ع)، در ارتباط جهان طبیعی با جهان نفسانی بیان شده است.

- ۹-۱ در شرایط اقلیمی متفاوت، شیوه زندگی اجتماعی مردم متفاوت است.
۲- زندگی اجتماعی انسان‌ها، طبیعت را تهدید می‌کند.
- ۱۰-۱ ترشح بیش از اندازه غده تیروئید موجب عصبانی شدن انسان می‌شود.
۲- برخی از بیماری‌های جسمانی با کمک قوای روانی درمان می‌شوند.
- ۱۱ سه بُعد مذکور را از یکدیگر جدا نیستند و با یکدیگر تعامل یا ارتباط دوسویه دارند و بر یکدیگر اثر می‌گذارند. بدن ما مجرای ارتباط ما با جهان طبیعی و بخشی از آن محسوب می‌شود. نقش و عضویت اجتماعی ما نیز مجرای ارتباط ما با جهان طبیعی و بخشی از آن حساب می‌آید.
- ۱۲-۱ بُعد جسمانی (بدن)
۲- بُعد نفسانی (نفس و ویژگی‌های روانی و اخلاقی)
۳- بُعد اجتماعی (نقش و عضویت فرد در جهان اجتماعی)

۱۳ به دو بخش: جسمانی - نفسانی

۱۴ فرد بدون ارتباط با دیگران یا عضویت در گروه‌های اجتماعی نمی‌تواند برخی ویژگی‌ها را داشته باشد. مثلاً ما تنها با عضویت در جامعه ایران، ایرانی محسوب می‌شویم، در حالی که زرنگی یا تنبلی، صبوری یا زودرنجی، ویژگی‌های فردی ما هستند.

۱۵ برخی از ویژگی‌های هویتی تغییر می‌کنند، مانند جایگاه فرد در جهان اجتماعی که تابع دانایی، توانایی و دارایی اوست، ولی برخی ویژگی‌ها تغییر نمی‌کنند مانند زمان و مکان تولد.

۱۶ بعضی ویژگی‌ها هستند که در به دست آوردن آن‌ها نقشی نداریم، اما می‌توانیم با تلاش و کوشش خود، آن‌ها را تغییر دهیم، مانند منزلتی که از طریق خانواده‌مان به دست می‌آوریم و با کنش‌هایمان آن را تغییر می‌دهیم.

۱۷ ما در شکل‌گیری بعضی ویژگی‌های هویتی مانند مکان و زمان تولد یا دختر و پسر بودن نقشی نداریم. ولی بسیاری از ویژگی‌های هویتی مانند صفات اخلاقی و روانی را خودمان شکل می‌دهیم یا در شکل‌گیری آن نقش بسیاری داریم.

۱۸ اکتسابی، انتسابی، فردی، اجتماعی، ثابت، متغیر.

۱۹ آنچه در پاسخ به پرسش «کیستی؟» گفته می‌شود و شخص با آن از اشیا و افراد دیگر متمایز می‌گردد، هویت فرد را تشکیل می‌دهد.

خلاصه کنید	مفاهیم اساسی
- هویت اجتماعی هر فرد درون جهان اجتماعی و براساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد. - هویت هر فرد، شخص را از دیگران متمایز می‌کند. - هویت قابل تغییر، هویت ثابت، هویت فردی و هویت اجتماعی قابل تفکیک از یکدیگرند. - هویت در سه بعد جسمانی و نفسانی و اجتماعی با جهان طبیعی در ارتباط است. - سه بعد هویت با یکدیگر تعامل دوسویه دارند. - در جامعه سرمایه‌داری هویت افراد بیش‌تر به ثروت و توان اقتصادی آن‌ها وابسته است. - در جامعه اسلامی هویت افراد با تقوا، علم و عدالت ارزیابی می‌شود.	خودآگاهی، هویت، هویت فردی، هویت اجتماعی، تغییر هویت، هویت اکتسابی، هویت انتسابی، بعد جسمانی هویت، بعد اجتماعی، بعد نفسانی هویت اخلاقی، ابعاد الهی هویت

۲۰

دین و پیامبران الهی: انسان ظرفیت زیادی دارد و می‌تواند خلیفه الهی در زمین باشد.

پیامبر اسلام (ص): مردم خوابند و وقتی می‌میرند بیدار می‌شوند.

امام حسین (ع): خدایا، کسی که تو را یافت چه چیزی را گم کرد؟ و کسی که تو را گم کرد چه چیزی را یافت؟
فیلسوفان: فراموشی و یکنواختی موجب بیگانگی از خود و بیگانگی از جامعه می‌شود به طوری که فرد هویت جمعی و جایگاه اجتماعی خود را گم می‌کند.

روانشناسان: فراموشی، توانایی‌ها و شناخت انسان‌ها را کاهش می‌دهد و موجب بیگانگی از خود می‌شود.
انسان‌شناسان: هویت فرهنگی کلید فهم نظام اجتماعی است و غفلت از هویت فرهنگی تهدیدی جدی برای جامعه است.
جامعه‌شناسان: غفلت از هویت ملی، می‌تواند باعث تزلزل نظام اجتماعی شود.

اخلاق پهلوانی جهان اسلام: ایثار - گذشت - مروت - تواضع - انسانیت

اخلاق قهرمانی جدید: دلالتی - دوپینگ - سود - معروفیت - فخر فروشی

اخلاق پهلوانی با ارزش‌های جهان معنوی سازگار است که باورهای معنوی در آن اولویت دارند و باورهای جسمانی در رده‌ی دوم هستند و وسیله‌ای برای ارزش‌های متعالی دینی‌اند. اخلاق قهرمانی با ارزش‌های جهان دنیوی سازگارند که در آن باورهای جسمانی مهم‌اند و جسم هدف است نه وسیله‌ای برای نیل به اهداف معنوی

۲۴ پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز

۲۵ انسان برخلاف موجودات دیگر، به صورت غریزی نمی‌داند چه موقعیتی در جهان اجتماعی دارد و در این موقعیت چه وظایفی بر عهده اوست. انسان باید موقعیت خود را شناخته و حقوق و تکالیف خود را یاد بگیرد و با عمل به آن‌ها هویت اجتماعی خود را شکل دهد.

۲۶ قناعت، حیا، بندگی خدا، تقوا، خوف و رجای الهی، شکر و رضای الهی، توکل

۲۷ جهان متجدّد متناسب با رویکرد این جهان خود، با آن دسته از ویژگی‌های روانی و اخلاقی سازگار است که در ارتباط با آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی آن شکل گیرند، مانند: فردگرایی، دم‌غنیمت‌شماری، انضباط، تَبَرُّج، تحمل‌گرایی، رفاه‌طلبی

۲۸ نگاه دنیوی جهان متجدّد و ارزش‌های آن به گونه‌ای است که هر دخل و تصرفی را در طبیعت مجاز می‌داند. انسان در این جهان هر نوع تصرفی را برای بهره‌برداری بیش‌تر از طبیعت انجام می‌دهد. در جهان معنوی اسلام، طبیعت به عنوان موجودی زنده، آیت و نشانه‌ی خداوند محسوب می‌شود. انسان در طبیعت، خلیفه‌ی خداوند است و خلیفه‌ی خداوند است و خلیفه خداوند براساس خواب الهی وظیفه‌ی عمران و آبادانی آن‌را برعهده دارد، یعنی انسان حق ندارد تصرفاتی را که مخالف اراده‌ی حکیمانه‌ی الهی است، در جهان طبیعت و بدن خود انجام دهد.

۲۹ بُعد جسمانی، بُعد نفسانی، بُعد اجتماعی

۳۰ آن‌چه در پاسخ به پرسش «کیستی؟» گفته می‌شود و شخص با آن از اشیاء و افراد دیگر متمایز می‌گردد، هویت فرد را تشکیل می‌دهد.